

“Lakonrikkoja”

Vapaasti suomentanut *J. H. Karvonen.*

Dalesburgin raitiotieyhtiön presidentti Julius Stone oli hyvin arvokkaan näköinen kiinnittäissään kukan takkinsa napin läpeen. Yhtiön miehet olivat lakossa ja hän oli juuri kuullut niiden lähettämän edustajan esityksen, että pidettäisiin yhteinen kokous jossa asiaa pohdittaisiin. Siksi hän koetti olla niin arvokkaan näköinen kuin mahdollista, vastatessaan edustajalle, sillä hän luuli, että esiintymisensä vaikuttaisi lamauttavasti edustajaan.

“Ei ole mitään keskustelun aihetta” sanoi Mr. Stone. “Minä kieltäydyn — ja tämä on viimeinen sanani — keskustelemasta mistään ehdoista kenenkään union jäsenen kanssa. Miehet saavat mennä takaisin työhön jos haluavat. Kuinka kauan tämä tarjous on voimassa, sitä ei voi sanoa.”

“Me tahdomme vain huomauttaa, että se palkka jonka me pyydämme on pienempi kuin mitä naapurikaupungeissa maksetaan”, sanoi edustaja nousten hitaasti ylös, “ja haluaisimme tietää millä syyllä te kieltäydytte juuri nyt kun elantokustannukset ovat nousseet hinnoissa. Me emme yaadi liikanaista. Vaadimme vaan senverran että voimme elää. Ehkä voisimme tehdä jonkinlaisen sopimuksen.” —

“Aivan mahdotonta”, vastasi presidentti hymyillen, “minä en ole missään tekemisissä toisten kaupunkien raitiotiejärjestelmien kanssa, enkä myös tiedä kuinka paljo rahaa moottorimies tarvitsee ostaakseen

niitä joita hän nimittää välttämättömyyksiksi eli tarpeellisiksi. Sentähden keskustelu näistä asioista on vaan ajan tuhlaamista. He tekevät tyhmästi kun alkoivat lakon, mutta minä voin sen vielä antaa anteeksi. Minä syytän enemmän heidän johtajiaan, kuin miehiä itseään.”

Tämän sanottuaan kääntyi hän ylpeästi ympäri kirjoituspöytänsä päin ja otti käsiinsä vasta saapuneen postin, sanoen: “Suonette minulle anteeksi, minun täytyy kirjoittaa muutamia kirjeitä, aikani on hyvin tarkkaan ylösotettu. Sanokaa miehille että jos he palaavat työhön ennen viikon loppua —”

Siinä keskeytti hänet edustaja, joka astui askeleen lähemmäksi ja katsoen häntä päättävästi silmiin, sanoi varmalla äänenpainolla, jonka tarkoituksesta sen kuulia ei voinut erehtyä:

“He eivät mene työhön, ei ensi, ei seuraavalla eikä vielä sitäkään seuraavalla viikolla. Te kutsutte minua metelöitsijäksi, mutta jos minä ilmoitan uniolle teidän pilkallisen esiintymisenne ja halpamaisen arvostelunne moottorimiehistä ja heidän toimeentulostaan eli heidän jokapäiväisestä leivästään, niin ne tekevät teidän raitiotiestänne silmukan ja ripustavat sen tämän konttorin ovenhankaan. Sentähden minä en viitsi sitä tehdä, mutta aika on tuleva jolloin heidän kärsivällisyytensä loppuu ja silloin —”

“Pyydän alkää uhkaikko” sanoi Mr. Stone sävyisästi. “Minä ehkä olen pakoitettu käyttämään teidän sanojanne itseänne vastaan. Ilmottakaa miehille mitä haluatte, mutta alkää kuvitelko mielessänne, että me joudumme pulaan.”

Silloin poistui edustaja sanomatta mitään vastaukseksi viimeiseen huomautukseen.

Tuskin oli hän poistunut kun toinen mies saapui odotushuoneeseen. Hän oli lyhyt, tanakka mies, huolimattomasti, mutta muuten tavallisen hyvin puettu. Selvästi pisti hänen puvustaan esille vanhat olka- ja käsivarsilihakset. Hän taisi olla työmies pyhävaatteissaan.

“Onko Mr. Stone sisällä,” kysyi hän konttoripojalta.

“Kyllä — kuitenkin luulen niin — mikä on nimenne?,”

“Kelly — sano hänelle John Kelly, Chicagosta.”

“Asianne?”

“Sanon hänelle itse sen kun pääsen sisälle”, sanoi Kelly työntäen pehmeän hattunsa takaraivoille. “Sinä olet liian utelias, pieni paholainen, mene nyt vaan heti, ja —”

“Mutta hän ei tahdo tavata teitä,” selitti poika. “Jos en minä sano mistä on kysymys.”

“Vai on asianlaita niin,” sanoi Kelly ystävällisesti iskien silmää. “Sano sitte hänelle että minä olen tullut rikkomaan lakkoa jos hän haluaa sen rikotuksi. Sano hänelle edelleen että minä olen viisi jalkaa seitsemän tuumaa pitkä, nainut mies, kahden lapsen isä, enkä ole koskaan sairastanut tarttuvia tauteja. Jos hän nimestä päättää, että minä olen italialainen niin sano, että hän on väärässä. Puhu hänelle kaikkea mitä matkalla päähäsi pälkähtää ja ala nyt lauttaa.”

Kun poika oli mennyt, sanoi Kelly itsekseen: “Kaikkien pyhien nimessä, tätä olisi luullut siviilivirkamiehen tutkinnoksi.”

Hänet käskettiin heti Mr. Stonen puheille. Tämä oli unhoittanut postin tarkastuksen ja käveli edestakaisin. Kun Kelly saapui, viittasi hän tämän istumaan ja arvokkaasti istui itse omalle tuolilleen.

“Mr. Kelly”, sanoi hän. “Mitä te haluaisitte esittää?”

“Minä en halua esittää mitään,” sanoi Kelly, “Minä olen lakonrikkoja. Tiedätekö mikä se on?”

“Kyllä,” myönsi Mr. Stone.

“Uniot nykyaikana ovat liian kujeellisia, Mr. Stone. Ne vaativat suurempaa palkkaa, lyhempää työaikaa, enemmän vapautta ja vähemmän sääntöjä ja määräyksiä. Ne ovat omavaltaisia. Jos ne eivät saa mitä ne vaativat, tekevät lakon. Käsittävätkö eli välittävätkö ne siitä, että yleisö luottaa heihin? Ei. Ajattelevatko he kuinka suuria summia ne miehet ovat asettaneet rahoja liikkeisiinsä, jotka heille työtä antavat? Ei koskaan Mr. Stone. Ne vaativat välittämättä siitä onko heidän vaatimuksensa kohtuullinen eli ei.”

Mr. Stone kääntyi nähdäkseen paremmin vieraansa, joka puhui juuri niinkuin hän itse ajatteli.

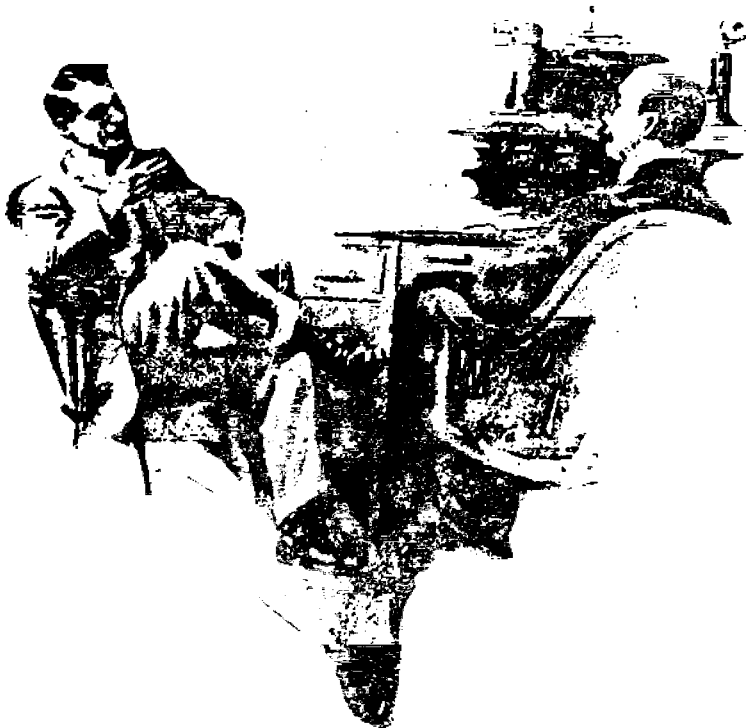
“Suonette minulle tilaisuuden sanoa että te esiinnytte ymmärtäväisen miehen tavoin,” sanoi Mr. Stone.

“Se minä olenkin,” vastasi Kelly.

“Pahinta on se, kun niiden hävittömyydellä ei ole loppua. Kunta enemmän ne heittiöt saavat, sitä enemmän ne pyytävät. Jos niille antaa jotakin mitä ne pyytävät, niin kuuden kuukauden kuluttua ne taas pyytävät jotakin muuta. Alkaa näyttää siltä että työläiset tässä maassa luulevat, että he ovat oikeutetut samallaisiin ylellisyyksiin kuin heitä ylempi yleisö. He haluavat mukavia asuntoja, he-

vosia ja ajokaluja, keittäjiä ja muita palvelioita, sekä syödä sitä mitä he haluavat juuri niinkuin ylhäisemmät ihmiset. Ja jos ne saavat niitä, niin ne vaativat automobiileja ja lentokoneita. Ei, Mr. Stone, se on jo liikanaista. Seuratkaa minun neuvoani — minä tunnen tämän pelin alusta alkaen — älkää antako heille mitään, niin säästyte yhä jatkuvista rettelöistä.

“Se on kyllä totta,” sanoi Stone iloisesti hymyillen. “Minulla ei ole ollut aikomustakaan luvata mitään, mutta kuitenkin minä

— “Ensimmäinen lakko, jonka minä rikoin, oli minun omani.”

kiitän teitä neuvostanne, joka epäilemättä on hyvässä tarkoituksessa tehty. Jos te olisitte minun asemassani, Mr. Kelly, niin miten te menettelisitte, että teidän ei tarvitseisi myöntyä?”

“Minä lähettäisin hakemaan itseäni,” vastasi Kelly. “Se tahtoo sanoa, että minä lähettäisin hakemaan Mr. Kellyn Chicagosta. Se on tästä juuri, Mr. Stone, mistä minä tulen sisälle, huomautti kettu, kun

löysi reiän kana-aidassa. Viimeiset kuusi vuotta se on ollut minun ammattini rikkoa lakkoja ennenkuin sen alkajilla on ollut tilaisuutta huutaa hurraata. Viime vuonna olin Youngstownissa, sitä ennen Indianapolissa. Juuri tulen Denveristä ja kun kuulin, että täällä on rettelöitä, poikkesin tänne. Minulla on suuri lauma kaksikäisiä, kovasti työtä tekeviä — piru pitääköön huolen — miehiä, jotka eivät koskaan lähetä lakkoilaisista sairaalaan.*) Näiden kautta, joita voisi kutsua yhteisellä nimellä sydän, minä hankin tottuneita miehiä sille työalalle missä niitä milloinkin tarvitaan. Minulla on 200 miestä ympäri maata valmiina lähtemään heti kun minä annan käskyn. Viikon perästä siitä kun minä olen tehnyt sopimuksen, voin minä saada työt käyntiin missä tehtaassa tahansa Yhdysvalloissa.”

Innostuneena Kellyn puheesta Mr. Stone mietti jonkun minuutin.

“Mistä te saatte näitä miehiä”, kysyi hän.

“Minä hankin niitä joka puolelta. Aina löytyy sellaisia miehiä, jotka eivät halua pitkäaikaista työtä, vaan tekevät ennemmin lyhyitä, mutta kovia töitä. Kuta enemmän rohkeutta kysyvää työ on, sitä parempaa se on heidän mielestään. Ensimmäinen lakko, jonka minä rikoin, oli minun omani. Minulla oli pieni kenkätehdas. Minä tulin semmoiseksi, että annoin miehille kaikki mitä ansaitsin ja kun ne pyysivät lisää, annoin mitä oli jälellä — pitkän sarjan kirouksia. Miehet tekivät lakon. Minä menin ensi junalla New Yorkiin ja toin sieltä 14 tappeliä ja yhden Borveryn roiston ja asetin ne tekemään kengänpohjia. Kun lakkolaiset alkoivat rettelöidä, hajotimme me union. Sen jälkeen ei siinä kaupungissa ole työläiset uskaltaneet järjestyä. Minä olin niin pelätty mies siellä, että jos joku nainen sanoi lapsille, että ‘olkaa hiljaa, tai Kelly vie teidät’, juoksivat lapset sänkyjen alle piiloon.”

Mr. Stone hymyili mieltymyksestä. Kellyn kuvaus oli hänet kokonaan vallannut. Kelly oli juuri semmoinen mies, jota hän tarvitsi.

“Ja senjälkeen te päätitte ruveta ammattilakonrikkojaksi,” kysäsi Mr. Stone.

“Sen tein. Minä pidin parhaat miehet palveluksessani ja ne ovat vieläkin. Minä myin tehtaani ja rupesin hankkimaan suurempia tehtäviä. Tulin tuntemaan enemmän ja enemmän työnhaluisia

---

*) Englanninkielinen vertauslause, tarkoittaa miehiä, jotka tappavat heti vastustajansa. Suom. muist.

miehiä, joten nyt olen tilaisuudessa pitämään kurissa vaikka minkä union ja mielihyvällä sen teenkin.”

“Käsitän aivan hyvin tehtävänne,” sanoi Mr. Stone. Hän näytti miettivän jotakin.

“Olen tiedustellut asemaanne, saadakseni selville miten teidän lakkonne laita on,” jatkoi Kelly. “Olen kuullut, että muutamat kauppiaat aikovat panna teidät lujalle, sillä teidän lupakirjassanne on määräys, tai ehto, että teidän täytyy välittää liikettä jonkunverran, joka lupakirjassa lähemmin määrätään.”

Mr. Stone säpsähti ja kääntyen äkkiä Kellyn puoleen sanoi vastausta vaativalla äänellä: “Kuka on sen teille sanonut?”

“Ettekö sitä vielä tiedä,” kysäsi Kelly ihmetellen. “Minulle on sanottu kauppias Martin vaatineen, että te pitäisitte yhteisen kokouksen kauppiaiden kanssa jossa keskusteltaisiin sovintolautakunnasta, mutta te kieltäennyitte. Kauppiaat silloin kääntyivät lakimiehen puoleen joka sai selville, että silloin kun te anastitte itsenäiset raitiotieliikkeet, ehdot merkittiin lupakirjaanne. Kaduilla puhutaan siitä ja ne voivat pakottaa teidät asettamaan enemmän vaunuja liikkeelle kuin mitä niitä nyt on, eli saattaa teidät hyvin ikävään asemaan jos ette sitä tee. Mr Stone tiesi tämän, mutta hän oli luottanut yleisön muistamattomuuteen. Kellyn tiedonanto teki hänet levottomaksi. Hänellä oli vielä muutamia vaunuja liikkeellä, mutta niistä lähti miehiä joka päivä, joten liike pieneni pienenemistään. Hän oli tosiaankin joutunut pulaan. Lyijykynäänsä purasten hän äkkiä kysäsi:

“Missä on se miesjoukko jota te kutsutte sydämeksi.”

“Ne ovat Chicagossa”, vastasi Kelly. “Ne tarvitsevat yhden päivän selviintyäkseen humalasta, kaksi päivää matkustaakseen tänne ja neljäntenä päivänä minä voin asettaa 75 miestä työhön, jotka kulettavat raitiotievaunut vaikka mihin, vaikka helvetin eteläportille, jos vaaditaan, Mr Stone. Onko teidän miehenne näyttäneet uhkaavilta?”

“Ei vielä”, vastasi Mr Stone. “Meillä on poliisiosasto käytävissä, joten teidän ei tarvitse mitään pelätä.”

“Herra teitä siunatkoon”, vastasi Kelly tulisesti. “Minä tarkoitin heidän omia päitään, sillä jos joku lakkolaisista innostuksissaan huutaisi “skääppi” jollekin minun miehistäni, niin paljas ajatuskin sen miehen kohtalosta minua jo puistattaa. Tietysti minä voin hallita heitä”, jatkoi Kelly äkkiä, “mutta mitä on odotettavissa. Pysyvätkö ne miehet työssä, jotka eivät vielä ole lakossa?”

“Minä luulen, että jos minä teen sopimuksen teidän kanssanne niin on parasta ajaa ne tiehensä — vähä kerrassaan — ymmärrätte-hän. Jälestäpäin otamme ne takaisin teidän määräämillä ehdoilla.”

Kelly rypisti kulmakarvojaan näyttääkseen että hän ei muka hyväksy tällaista menettelyä ja sanoi arvelevasti:

“En ymmärrä. Tämä näyttää minusta sikamaiselta — suokaa anteeksi — ei oikein rehelliseltä menettelyltä.”

“Eikö mitä”, vastasi Mr Stone terävästi. “Ne mahdollisesti lopettavat työnsä milloin sattuu. Ne ovat myötätuntoisia lakkolaisille ja uskollisia työpalkalleen, mutta ei yhtiölle. Kun joku lopettaa työnsä, kulettaa hän vaunun metsään, heittää ohjaustangon menemään ja poistuu. Minä olen iloinen saadessani antaa hyvin tepsivän opetuksen liikemiehille, papeille, sanomalehdille ja kaikille muillekin, jotka puolustavat lakkolaisia. Heistä ei kukaan tiedä mitä me ansaitsemme ja mitä me *voimme* maksaa.”

“Vaikka en ole niin utelias kun konttoripoika oli, haluaisin kuittekin tietää, onko teillä retteliöitä voitonjako-osastossa?” kysyi Kelly varovasti.

Mr Stonea nauratti vieraansa suora kysymys.

“Ei siellä mitään tosirettelöitä ole, mutta minun on välttämättä pidettävä huoli siitä, että voitto-osinkoa jaetaan yhtä paljo kuin viime vuonnakin, jolloin se oli korkeimmillaan. Sentähden tämä lakko alkoi pahaan aikaan, sillä me juuri rakennamme uusia teitä ja vaunuja ja kuitenkin meidän on jaettava voittoa yhtäpaljo kuin ennenkin.”

“Nyt huomaaan missä on vika”, sanoi Kelly. “Se on union syy; eikö miehet voi odottaa siksi kuin yhtiö on saanut osakkeiden arvon nousemaan moninkertaiseksi ja sitte vasta ruveta itselleen hankkimaan pesuammeita ynnä muita mukavuuksia. Mutta sitä he eivät tee, ne ajattelematta seurauksia tekevät lakon. Rikkokaa se, Mr. Stone, rikkokaa.”

“Luuletteko te, että jos teidän miehet saapuvat te voitte suojella yhtiön omaisuutta, sillä niiden saapumisen luulen kasvattavan vastenmielisyyttä ja vihaa.”

Kelly iski silmää merkitsevästi ennenkuin vakuuttaen vastasi:

“Näin kahdenkesken puhuen, minä luotan miehiini, ne uskaltavat ajaa vaunun katukäytävälle, jossa seisoo lakkolaisille myötätuntoista yleisöä. Minun mieheni vihaavat tappelua yhtä vähän kuin nälkäinen verikoira. Olkaa levollinen, Mr. Stone, me emme ala

rettelöitä, mutta jos joltakin taholta ne aletaan, näytämme me Dalesburgissa ensiluokkalaista verilöylyä, siitä voitte olla varma.”

“Teillä on varmaankin suosituksia?” kysyi Mr. Stone.

“Perkele on yksi,” vastasi Kelly iloisesti. Minulla on liian paljon työtä keretäkseni sellaisista huolehtimaan. Mutta minä hankin takauksen mihin yhtiöön hyvänsä, jotka täällä ovat edustettuna — ne kaikki tuntevat minut — että minä täytän sopimuksen puolestani. Minä lupaan tuoda miehet tänne jonain määrättyinä päivinä ja pitää ne täällä siksi kun lakko on loppunut.”

(Jatk.)

Minä olen se
pelottava mies!
Kun minun
nimeäni
lausutaan, niin
lapset pelosta
juoksevat
sängynalle!